

BOLD
THINKERS
DRIVING
REAL-WORLD
IMPACT

CENTRE
FOR ECONOMIC
STRATEGY

Дослідження про стан місцевих бюджетів та роль у них військового ПДФО

07.11.2023

Ці матеріали розроблені у рамках проекту Economic HUB: Sound PFM Policies and Vision for Growth, який реалізується за підтримки уряду Великої Британії (UK Aid). Імплементатори проекту — Abt Britain та Центр економічної стратегії.

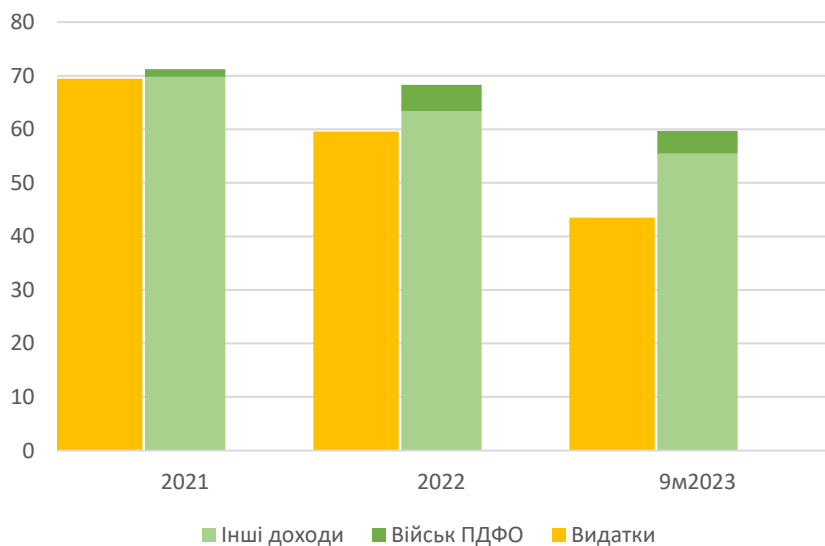
Стан місцевих бюджетів

Бюджет	Доходи 9м2023	Видатки 9м2023	Сальдо 9м2023	Сальдо без військового ПДФО	Сальдо без вПДФО вилучення реверсу
м. Київ	59,7	43,5	16,2	12,0	12,0
МТГ	251,2	213,1	38,1	-7,7	0,8
СТГ	110,1	94,4	15,7	1,3	3,9
Обласні	95,2	70,5	24,7	10,6	11,6
Районні	1,4	1,3	0,1	0,1	0,1
Разом	517,6	422,8	94,8	16,4	28,5

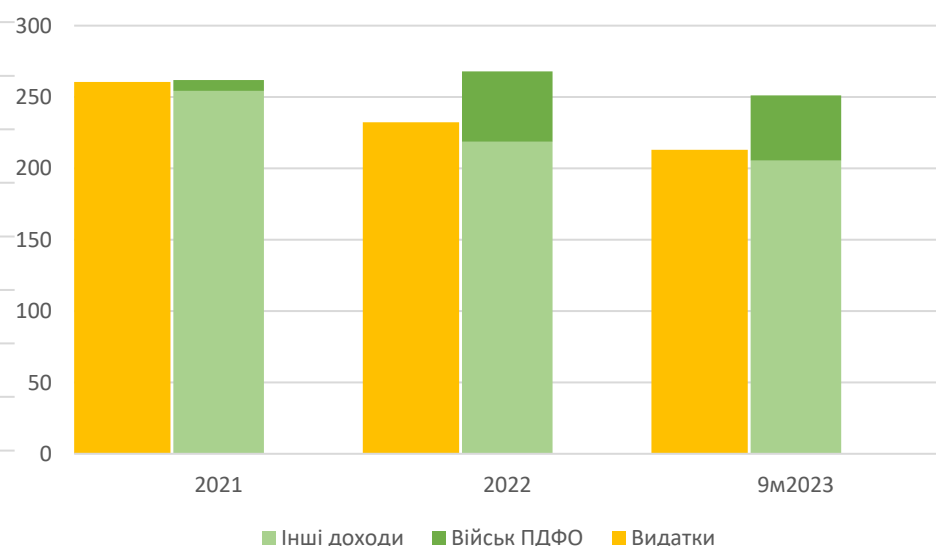
Агреговане сальдо місцевих бюджетів усіх рівнів за 9 місяців 2023 року є додатним, навіть за умови вилучення ПДФО.

А якою є ситуація у розрізі окремих бюджетів?

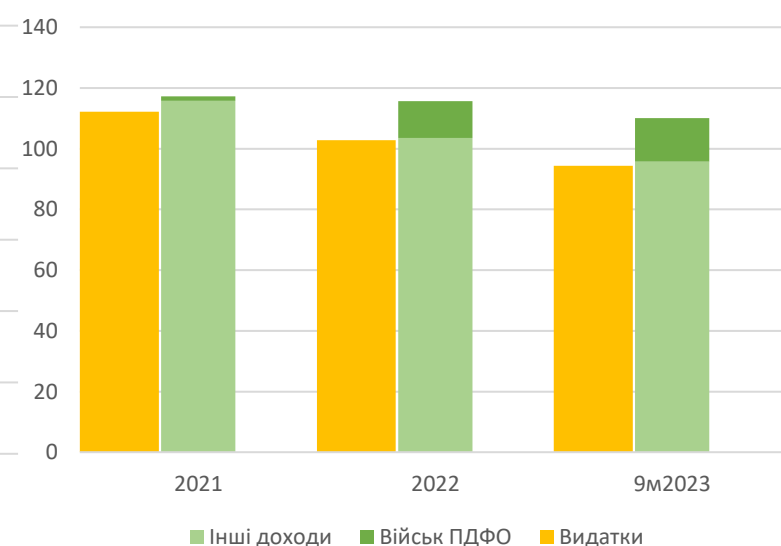
Київ, млрд грн

Міські територіальні громади, млрд грн

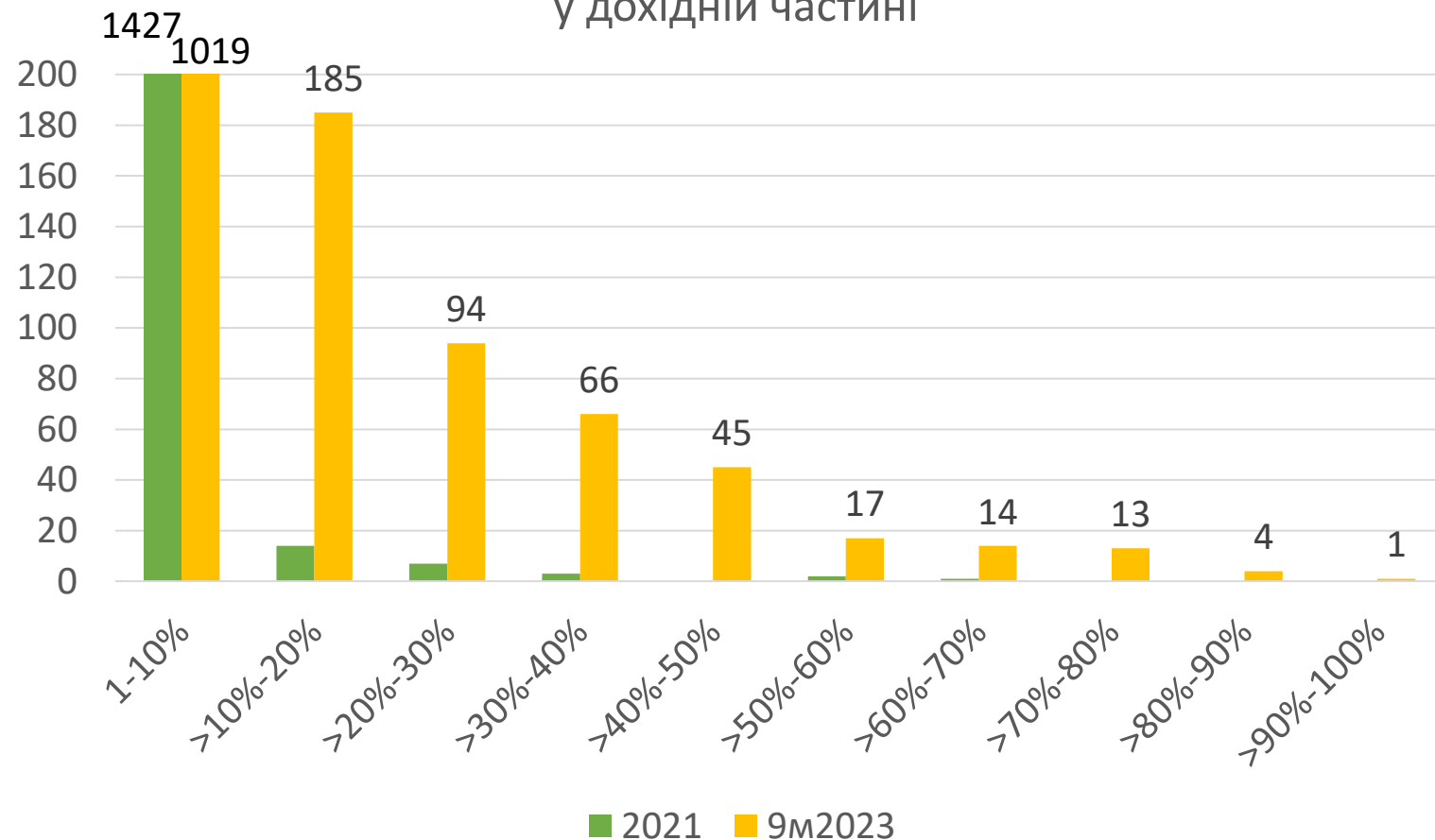

Селищні та сільські громади, млрд грн

Стан місцевих бюджетів

Розподіл бюджетів за часткою військового ПДФО
у дохідній частині

Кількість місцевих бюджетів, які істотно залежать від «військового» ПДФО, суттєво зросла. За 9 міс 2023 року:

- **279 громад** отримали від **10 до 30%** свого доходу від «військового» ПДФО (21 у 2021);
- **160 громад** - понад **30%** (6 у 2021).

А як змінилися інші доходи цих громад?

Стан місцевих бюджетів

Із 439 громад, доходи яких більш ніж на 10% залежать від «військового» ПДФО, **інші доходи у порівнянні з 2021 роком:**

- вирости – у 258 громад
- зменшилися в межах 20% – у 120 громад;
- зменшилися на понад 20% – у 55 громадах.

326 з цих громад не змогли б покрити видатки за 9 місяців ц.р. без військового ПДФО.

Їх **сукупний дефіцит за 9 місяців склав би 30 млрд грн** (ще 1,2 млрд грн сукупного дефіциту припадає на бюджети з часткою доходів військового ПДФО менше 10%).

Стан місцевих бюджетів

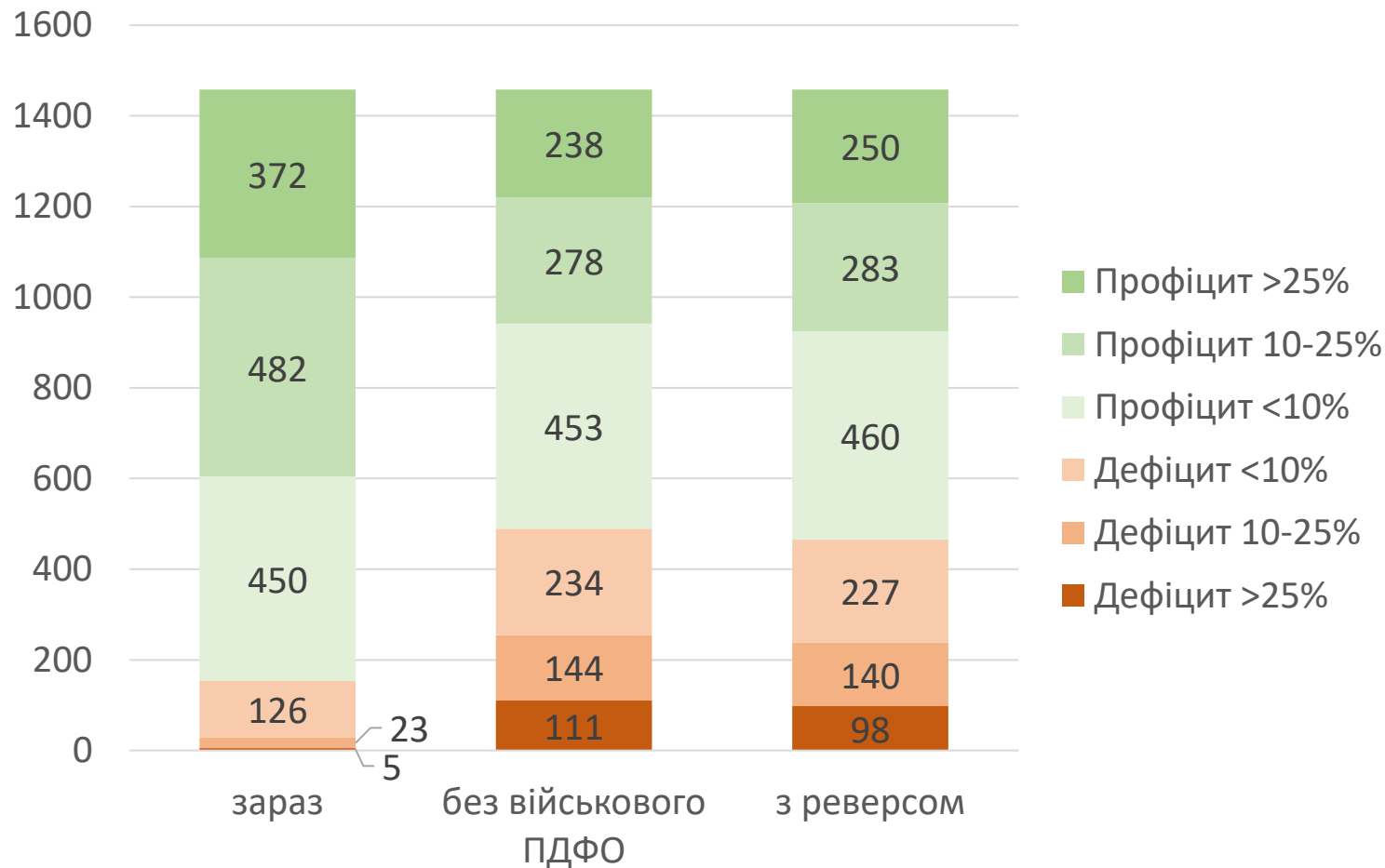
На даних за 9 місяців 2023 року, позитивне сукупне сальдо місцевих бюджетів без «військового» ПДФО у 78,4 млрд грн складалося б із:

- 492 бюджети із сукупним **дефіцитом 31,2 млрд грн**

- 966 бюджетів із сукупним **профіцитом 47,5 млрд грн**

При цьому залишення реверсної дотації на місцях не істотно покращує стан потенційно дефіцитних бюджетів.

Розподіл місцевих бюджетів за сальдо, 9м2023

Видатки за економічною класифікацією

	2021	2022	8м2023
Місцеві бюджети			
2000 Поточні видатки	474,7	445,0	302,3
3000 Капітальні видатки	122,5	50,6	57,8
Всього	597,2	495,6	360,1
Частка капвидатків	20,5%	10,2%	16,1%
Державний бюджет			
2000 Поточні видатки	1 356,2	2 617,1	2 280,8
3000 Капітальні видатки	134,1	88,4	97,3
Всього	1 490,3	2 705,4	2 378,1
Частка капвидатків	9,0%	3,3%	4,1%

З початком вторгнення частка капітальних видатків у місцевих бюджетах зменшилася вдвічі – з 20,5% до 10,2%, а в державному бюджеті майже втричі – з 9% до 3,3%

Частково це пояснюється загальним зростанням видатків через видатки на оборону.

Однак у 2023 капітальні видатки почали істотно зростати.

Видатки за програмною класифікацією

Окремі видатки місцевих бюджетів за програмною класифікацією, млрд грн

Програма	2021	2022	8міс 2023	приріст до 8міс 2021	приріст до 8міс 2022
6030 Організація благоустрою населених пунктів	21,8	20,4	16,7	45%	64%
7461 Утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету	11,5	8,4	9,4	80%	188%
7670 Внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання	8,9	14,2	8,1	142%	115%
6011 Експлуатація та технічне обслуговування житлового фонду	3,1	3,4	3,3	160%	292%

Аналіз у розрізі програм показує аномальне зростання видатків за окремими програмами, які складно віднести до першочергових пріоритетів під час війни.

Згідно коментарів представників ОМС, зростання видатків за програмами благоустрою та внесків коштів до статутного капіталу принаймні частково можна пояснити переспрямуванням коштів з програм капітальних видатків, проведення платежів по яким обмежене.

Це, імовірно, свідчить про неефективність бюджетної політики – як щодо визначення «допустимих» видатків місцевих бюджетів, так і щодо реалізації та контролю дотримання таких обмежень.

Топ-20 дефіцитних бюджетів без вПДФО, млн грн

Бюджет	Доходи 2021	Доходи 9м2023	Видатки 9м2023	Сальдо 9м2023	Сальдо без вПДФО
0457000000 Бюджет Черкаської селищної територіальної громади	242	2 093	2 328	-235	-1 281
0750700000 Бюджет Мукачівської міської територіальної громади	1 198	2 244	2 072	172	-1 047
0655200000 Бюджет Житомирської міської територіальної громади	3 295	3 988	3 636	352	-927
1358800000 Бюджет Яворівської міської територіальної громади	480	1 306	1 257	49	-915
1454900000 Бюджет Миколаївської міської територіальної громади	5 106	4 846	3 832	1 014	-851
1356700000 Бюджет Новояворівської міської територіальної громади	548	902	1 154	-253	-813
0355600000 Бюджет Володимир-Волинської міської територіальної громади	452	1 034	1 008	26	-737
2357600000 Бюджет Черкаської міської територіальної громади	3 285	3 350	3 540	-190	-724
0253600000 Бюджет Вінницької міської територіальної громади	4 910	4 878	4 917	-39	-686
1554800000 Бюджет Дачненської сільської територіальної громади	129	510	720	-210	-658
0410000000 Обласний бюджет Дніпропетровської області	19 049	9 541	8 799	742	-649
0457810000 Бюджет Криворізької міської територіальної громади	0	7 531	7 027	504	-641
2256400000 Бюджет Хмельницької міської територіальної громади	3 797	3 881	3 574	307	-621
0953000000 Бюджет Коломийської міської територіальної громади	730	1 122	1 159	-37	-620
1656400000 Бюджет Кременчуцької міської територіальної громади	2 409	2 420	2 378	42	-572
0255000000 Бюджет Гайсинської міської територіальної громади	417	840	846	-6	-542
0655300000 Бюджет Новоград-Волинської міської територіальної громади	607	1 145	977	169	-534
1052700000 Бюджет Білоцерківської міської територіальної громади	2 292	2 543	2 037	506	-464
1310000000 Обласний бюджет Львівської області	7 259	6 524	5 756	768	-398
0552500000 Бюджет Курахівської міської територіальної громади	646	669	565	103	-346

Топ-20 профіцитних бюджетів без вПДФО, млн грн

Бюджет	Доходи 2021	Доходи 9м2023	Видатки 9м2023	Сальдо 9м2023	Сальдо без вПДФО
м. Київ	71 255	59 711	43 482	16 229	11 992
1010000000 Обласний бюджет Київської області	7 011	8 213	4 603	3 610	2 730
1556400000 Бюджет Одеської міської територіальної громади	11 969	10 583	7 818	2 765	1 795
2010000000 Обласний бюджет Харківської області	15 631	7 140	4 766	2 374	1 515
2055400000 Бюджет Харківської міської територіальної громади	17 311	15 272	11 273	4 000	1 426
0552800000 Бюджет Маріупольської міської територіальної громади	6 462	2 398	546	1 852	1 317
0610000000 Обласний бюджет Житомирської області	4 121	4 685	2 583	2 102	1 249
0810000000 Обласний бюджет Запорізької області	6 607	4 052	2 351	1 701	1 224
1410000000 Обласний бюджет Миколаївської області	3 696	4 302	2 473	1 829	1 073
1510000000 Обласний бюджет Одеської області	6 764	5 572	3 677	1 896	956
2110000000 Обласний бюджет Херсонської області	3 976	2 598	1 571	1 028	866
1053400000 Бюджет Вишневої міської територіальної громади	1 049	1 402	763	639	598
1210000000 Обласний бюджет Луганської області	3 471	1 113	383	731	587
1356300000 Бюджет Львівської міської територіальної громади	11 650	11 819	10 089	1 730	457
2510000000 Обласний бюджет Чернігівської області	3 301	2 818	1 903	915	419
1054600000 Бюджет Ірпінської міської територіальної громади	893	1 272	870	402	359
1052900000 Бюджет Борщагівської сільської територіальної громади	1 175	1 058	723	336	330
0457600000 Бюджет Дніпровської міської територіальної громади	16 064	16 710	14 179	2 531	325
0510000000 Обласний бюджет Донецької області	11 213	4 157	2 812	1 345	317
2310000000 Обласний бюджет Черкаської області	3 972	3 178	2 315	862	315

Приклад Миколаєва

Стаття доходів	2021	7м2023	Зміна	Частка	Стаття видатків	Видатки 2021	Видатки 7м2023	Зміна	Частка
Військовий ПДФО	346 352 416	1 433 516 834	313,9%	39,6%	Середня освіта за рахунок освітньої субвенції	0	398 671 439	n/a	15,6%
ПДФО із з/п	1 985 369 115	925 227 571	-53,4%	25,6%	Внески до статутного капіталу суб'єктів госп-я	86 833 417	252 603 344	191%	9,9%
Освітня субвенція	778 515 700	458 796 600	-41,1%	12,7%	Дошкільна освіта	596 827 984	249 746 989	-58%	9,8%
Єдиний податок з фізосіб	422 283 607	226 090 489	-46,5%	6,2%	Керівництво і управління	370 416 061	210 087 296	-43%	8,2%
Надходження бюджетних установ	17 062 869	102 561 452	501,1%	2,8%	Середня освіта за рахунок місцевого бюджету	0	176 566 183	n/a	6,9%
Акциз на тютюн	0	81 183 838	n/a	2,2%	Організація благоустрою	227 223 505	154 005 709	-32%	6,0%
Єдиний податок з юросіб	95 251 288	70 467 733	-26,0%	1,9%	Електротранспорт	205 536 330	146 824 785	-29%	5,7%
Орендна плата з юридичних осіб	202 445 495	66 791 696	-67,0%	1,8%	Підготовка кадрів ЗПТО	166 115 134	108 236 731	-35%	4,2%
Акциз на алкоголь	0	53 360 776	n/a	1,5%	Субвенція з місцевого бюджету державному	5 344 000	95 122 660	1680%	3,7%
Земельний податок з юросіб	112 073 606	40 412 803	-63,9%	1,1%	Дорожня інфраструктура	114 178 654	90 755 962	-21%	3,5%
Податок на нерухоме майно	52 813 660	24 205 713	-54,2%	0,7%	ДЮСШ	107 606 797	54 454 035	-49%	2,1%
Інші доходи	1 093 847 385	134 951 945	-87,7%	3,7%	Стаціонарна медична допомога	81 468 146	48 087 226	-41%	1,9%
Всього	5 106 015 140	3 617 567 450	-29,2%	100,0%	Інші субвенції	28 236 994	46 305 226	64%	1,8%
					Соціальні послуги	40 838 190	42 686 589	5%	1,7%
					Заходи із запобігання та ліквідації НС	12 418 748	41 754 057	236%	1,6%
					Заклади культури і мистецтва	57 617 321	39 229 308	-32%	1,5%
					Будівництво об'єктів ЖКГ	51 984 099	289 896	-99%	0,0%
					Реверсна дотація	108 245 100	0	-100%	0,0%
					Інші видатки	2 501 883 489	402 216 613	-84%	15,7%
					Разом	4 762 773 969	2 557 354 152	-46%	100%

Висновки

- 1) Спрямування коштів «військового» ПДФО вбачається доцільним з огляду на дисбаланс між місцевими та державним бюджетом та пріоритет потреб оборони, однак цей крок вимагає адресувати ризики для фінансової спроможності громад.
- 2) За інших рівних ми очікуємо негативне сальдо дефіцитних місцевих бюджетів у 2024 році у обсязі ~41 млрд грн. Передбаченої додаткової дотації у розмірі 33,4 млрд грн буде достатньо для вирівнювання істотних дефіцитів та забезпечення виконання громадами власних функцій.
- 3) Важливо забезпечити прозорий бvvtta справедливий розподіл додаткової дотації, зокрема із урахуванням значних переміщень громадян між громадами.
- 4) Залишення реверсної дотації сприятиме подальшому накопиченню профіцитів на рахунках ряду місцевих громад, які збережуть істотні профіцити, та не допоможе більшості вразливих громад.
- 5) Середньостроково найкращим рішенням проблеми дисбалансів місцевих бюджетів залишається зміна методу зарахування ПДФО – за місцем проживання.

Дякую!